

דברי חפץ

קובץ תורני
לחידושי תורה, להלכה ולמסורת

גליון ז'
תשרי ה'תשע"ז ב'שכ"ח

דברי חפץ

קובץ תורני
לחידושי תורה,
להלכה ולמסורת

יו"ל ע"י

מוסדות יד מהרי"ץ, בני ברק
טלפקס: 03-5358404
נייד: 050-4140741
yad@maharitz.co.il

© כל הזכויות שמורות

גבאי בית כנסת מקהילתנו שלא הגיע
אליהם הקובץ הנוכחי, יכולים ליצור
קשר עם המערכת בכדי לקבלו.

חדש! מנוי שנתי לדברי חפץ רק 50 ₪,
והקובץ ישלח ישירות לביתך פעמיים
בשנה. פרטים במערכת 050-4139964

תגובות הערות והארות יתקבלו בברכה.

מערכת דברי חפץ

משך חכמה 54/4 מודיעין עילית 050-4139964

d.chefats@gmail.com

אין המערכת מתחייבת להשיב כל חומר שנשלח.

המערכת תפרסם את המאמרים בהתאם לשיקול דעתה.

עיצוב כריכה ושערים:

טקסטורה 08-9762658

תוכן העניינים*

ה פתח דבר .....

מגנזפי רבותינו

ט בעניין גבינה וחמאה של גויים, תשובה חדשה לרמב"ם מכתבת יד
עם פתיחה והערות מאת מרן הגאון רבי יצחק דצאבי שליט"א

טז תשובות לשאלות הגאון כמהר"ר שלום יצחק הלוי זצ"ל בענייני גמין
הגאון כמהר"ר עמרם קורח זצ"ל

ס הוראות במסורת ק"ק תימן (ב)
מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל

דברי חפ"ץ

חכמי פעולת צדיק

טז בדין שרמזט שאין החריץ ניכר, בספרי תורה מזוזות ומגילות
מרן הגאון רבי יצחק דצאבי שליט"א

קלז תשובות קצרות בעניינים שונים
מרן הגאון רבי יצחק דצאבי שליט"א

קלח האם יחיד חייב בקריאת התורה
הרה"ג מנחם עומסי שליט"א

קמז אגידת הלולב באמצעות אזיקונים או דבק חשמל וכדומה
הרה"ג אהרן צדוק שליט"א

חקרי הלכה

קנז מקום צומת הגידין לשיטת הרמב"ם
הרב אהרן אולמן שליט"א

קסז אופן עשיית התרועה והמנהגים שבה
הרב ישראל מאיר הדר שליט"א

* המאמרים בכל מדור, מסודרים לפי סדר אבג"ד של שמות הרבנים הכותבים.

בדין השתתפות בפרוטה בהדלקת נר חנוכה

הרב ישראל כהן שליט"א ..... קעה

הארות והערות בהלכות הפרשת חלה

שעת חובת ההפרשה מן העיסה | הפרשת חלה מעיסת הלחוח שהיא רכה | חלת חוצה לארץ

הרב אסף לוי שליט"א ..... קגב

מקום התחלת המפטיר

הרב שאול רצאבי שליט"א ..... דד

מנהגא דהלילא

מקורות וטעמים לקירוי ההלל, ושאי אפשר לשנות מהמנהג ולאמרו כל הציבור יחד

הרב שלמה רצאבי שליט"א ..... דוג

ביאור שיטת הרמב"ם בדין תלמיד חכם קודם לכהן

הרב אברהם שרעבי שליט"א ..... דלז

חכמה ומוסר

מאמר אליהו מלאך חברית

מרת האנאן רבי יצחק רצאבי שליט"א ..... דכז

אודות מסורת הניקוד שלי"ק תימן בלשון חכמים

הרב גיורא כהן שליט"א ..... דכט

הארות והערות

התנועות בתפילה הרב נתנאל עומסי שליט"א - דצט • בדברי מהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק חלק

א' סימן מ"ו הרב אלישע הן שליט"א - דצט • הערות בעניינים שונים הרב דוד ארית שלומגר שליט"א

- ש • הערות בעניינים שונים הרב חיים פרידלנדר שליט"א - שא • הערות בעניינים שונים הרב

אלישע הן שליט"א - שב • בגדרי לא תתגודדו | לא יעמוד בין היושבים הרב גיורא כהן שליט"א - שג

לרפואת

הילד רפאל שמואל בן אליהו הי"ו

המקום ב"ה ישלח לו רפואה שלמה ויחזקו בקו הבריאות

ויאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, אכ"ר

פתח דבר

ישתבח הבורא ויתעלה היוצר, אשר חפץ בנו וציונו לעסוק בדברי תורתו, וזיכנו לשוב ולהוציא לאור עולם זו הפעם השביעית קובץ **דברי חפץ**, בבחינת כל השביעיין חביבין. וגדולה חביבותו של-קובץ זה השביעי, באשר זכינו בו לקנקן חדש מלא ישן, בהגלות נגלות יקרת אור חדש מתורת אביר הרועים **רבינו הרמב"ם נ"ע**, תשובה יקרה אשר היתה טמונה בגנוזי חכמי תימן זיע"א זה כארבע מאות שנה. ועתה נתגלגלה ונתגלתה על ידי זכאי מרן **הגר"י רצאבי שליט"א**, שהוסיף לעטרה בציצים ופרחים, הערות וביאורים, חידושים ובידורים, מקיפים ומעמיקים, ובתוספת פתיחה נרחבת, כנאה וכיאה לדברי הנשר הגדול, אשר אברותיו חופפות עלינו ועל כל ישראל עד היום הזה: **עוד** נכבדות מדובר בקובץ הזה, בחקרי הלכה מקיפים, השופכים אור חדש על סוגיות רבות, בעניינים חדשים העומדים על הפרק בשערים המצויינים בהלכה, כגון שרטוט שאין החריץ ניכר, וכן בדברי אגדה ודקדוק, ותורה חדשה הנה יוצאת בהינומא:

בימים הללו בהם כלל ישראל עומד לדין ותחת השבט יובא, ואין יוצאת ואין פרץ, לפני ה' כי בא לשפוט את הארץ, מזכירים אנו זכות שלושה אבות, להיפקד על ידם בדבר ישועה ורחמים. ובפרט מעוררים אנו זכות העקידה, וכמו שאנו אומרים בראש השנה בפיוט עת שערי רחמים, אומר זכור לי אל ביום הוכח, עוקד והנעקד והמזבח. ויש להבין כוונת הפייטן. כי הנה זכות עוקד, היא זכותו של-אברהם אבינו ע"ה, שעקד את בנו יחידו אשר אהב, שנולד לו למאה שנה. וזכות הנעקד, היא זכותו של-יצחק אבינו ע"ה, שמסר עצמו להריגה במצות ה' יתברך. אך מה היא זכות המזבח שאנו מעוררים אותה ביום זה:

ונראה כי הנה אף שנצטוו אברהם אבינו ע"ה אל תשלח ירך אל הנער (בראשית כ"ב, י"ב), היה מקום לחוש לחילול השם, שמא כאשר יתפרסם שהלך אברהם אבינו ע"ה לעקוד את בנו במצות קונו [כמבואר במדרש הגדול (שם, ג')] ובפרקי דרבי אליעזר פרק ל"א, שכבר ידעו ישמעאל ואליעזר שהולך אברהם להעלות את יצחק לעולה] ולבסוף חזר ללא שקיים מצותו, יאמרו גויי הארץ הנה אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב. ואם בארזים נפלה שלהבת, אין אמונה. וממילא גדול יהיה חילול כבוד שמים במניעת העקידה. אך אברהם אבינו ע"ה שעשה רצון קונו באמת ובתמים, לא פנה אל חשבונות אלו, אלא עשה במדויק כפי שנצטוו משמים. וכאן מתגלה רובד עמוק יותר בגודל נאמנותו לבוראו. וזוהי זכות המזבח, דהיינו האיל שהעלה עליו לבסוף, שאינו הנעקד שנזכר בתחילה. וזכות גדולה היא זו, שקיבל את מצות ה' ללא ערעור וללא שום ספק. גם את הזכות הזאת מעוררים אנו, שתצטרף לעמוד לנו ביום הדין. [א"ה, אעפ"י שהעניין נחמד מצד עצמו, מכל-מקום לענ"ד הדברים פשוטים וברורים דהכי קאמר, שלא זו בלבד שאברהם עקד ויצחק נעקד, אלא נחשב כאילו זה זבח וזה נזבח, כי כוונתם היתה מוחלטת לגמר המעשה שיוקרב יצחק על גבי המזבח. יב"ן]:

כיוצא בזה, פעמים עולה על לב אדם לומר אעשה כך או כך, וממילא אוכל ללמוד טוב יותר או לעבוד את ה' בצורה מעולה יותר. אך עליו לזכור, תחילה לכל הוא ציווי ה'. קיום ההלכה בדקדוק, היא העבודה היותר רצויה לפניו יתברך. זוהי מטרת קובץ זה, לחזק את קיום ההלכה בדקדוק כפי מסורת אבותינו. כי גם בענייני מסורת אבותינו, הגם שהיא המסורת היותר נאמנה, יש ליתן לב שהעיקר הוא קיום ההלכה בדקדוקה, וכאשר מרבה מרן שליט"א לעורר מה לקרב ומה לרחק, אם כי מעטים מאד המה הדברים שצריך לרחקם. ורק על ידי זה נזכה להשיב עטרת אבות לתפארתה, בהדרתה ובטהרתה:

ברכת יישר כח נשלח בזאת לכל העוסקים במלאכת הקודש הזאת, ולכל המסייעים מהונם ומאונם, ובפרט לכל הני צורכי מרבנן ששלחו מפירות תורתם, פרי מגדים, העולים על שלחן מלכים, מאן מלכי רבנן, להגדיל תורה ולהאדירה. וטוב עין הוא יבורך, איש חיל רב פעלים, הרב **שילה יגאלי** שליט"א, שאינו חוסך כל מחיר ומאמץ בהוצאת קובץ זה, תורה מפוארה בכלי מפואר. יזכה להוסיף חיל בפעולותיו הכבירות להרמת קרן התורה ומסורת אבותינו נע"ג בטהרתה:

ובכן יהי רצון מלפני המקום ברוך הוא, שנזכה כולנו להכתב ולהחתם בספר החיים ובספר הזכרון, ובספר מחילה וסליחה וכפרה. יראו עינינו בבניין בית הבחירה, כהנים ולויים בשירה וזמרה, ושם נעבדו ביראה באימה ובמורא. אכ"ר:

בברכת התורה

מערכת דברי חפץ

✽ מודעא רבה לאורייתא ✽

א מי שיש תחת ידו חידושי תורה מרבתינו חכמי תימן נ"ע, שעדיין לא זכו לצאת לאור עולם, או ידוע לו על מקום המצאם, נודה לו אם ייצור קשר עם המערכת, כדי לזכות בהם את הרבים. ובודאי זכותם של-ראשונים כמלאכים, תעמוד לו להתברך בברכה הצפונה לאשר יקים את דברי התורה:

ב נבוא בקריאה של-חיבה, לכל הני צורכי מרבנן עמלי-תורה די בכל אתר ואתר, אשר זכו והגיע חלקם להעלות ולהאיר תורת אבות, טוב יעשו אם יזכנו בפרי עמלם, לזכות בהם את הרבים, להגדיל תורה ולהאדירה. ניתן לשלוח חידושי תורה עד ט"ו בשבט ה'תשע"ז ב"שכ"ח:

ג רצוי לשלוח את המאמרים כשהם מוקלדים, ערוכים ומסוגגנים, מפוסקים ומוגהים, ציוני מקורות מדויקים וברורים, ללא ראשי תיבות וקיצורים מרובים, וללא הערות שוליים. תיתן קדימה למאמרים קצרים:

ד תגובות הערות והארות על הקובץ הנוכחי (ועל הקבצים שיבואו אחריו בעז"ה), יתקבלו בברכה ובהוקרה, ומינן ומינכן יתקלס עילאה: